

شماره چاپ: ۷۶۰

شماره ثبت: ۳۴۸

دوره دهم - سال دوم

تاریخ چاپ: ۱۳۹۶/۹/۲۱

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور

۵۸. درآمد و اعتبارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی
دفتر: مطالعات ارتباطات و فناوری‌های نوین

کد موضوعی: ۲۸۰

شماره مسلسل: ۱۵۶۹۴

دی‌ماه ۱۳۹۶

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۲.....	فصل اول - بررسی تکالیف قانونی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
۶.....	فصل دوم - درآمدهای پیش‌بینی شده از فعالیت‌های وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷
۱۰.....	فصل سوم - اعتبارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷
۲۰.....	جمع‌بندی

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور ۵۸. درآمدها و اعتبارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

چکیده

در این گزارش درآمدها و اعتبارات برنامه‌ای و متفرقه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ نسبت به قوانین و عملکرد بودجه‌ای این وزارتخانه بررسی شده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد که درآمدهای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات ۰/۱۵ درصد افزایش یافته است و از ۶۹,۳۸۹ میلیارد ریال در قانون سال ۱۳۹۶ به ۶۹,۴۹۳ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ رسیده است. طبق قانون اجازه تعیین و وصول حق امتیاز فعالیت بخش غیردولتی در زمینه پست و مخابرات عمده درآمدهای این وزارتخانه باید در توسعه زیرساخت‌های ارتباطی و دولت الکترونیکی به‌ویژه در مناطق محروم هزینه شود. بررسی اعتبارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات نشان می‌دهد که اعتبارات این وزارتخانه در مجموع در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ نسبت به قانون سال ۱۳۹۶ حدود ۱۴ درصد کاهش داشته است و از ۴۵,۲۳۷ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۶ به ۳۹,۰۴۹ میلیارد ریال کاهش پیدا کرده است. بیشترین کاهش در اعتبارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای این وزارتخانه رخ داده است که نزدیک ۵۰ درصد کاهش یافته است. عملکرد صفر درصدی اعتبارات برنامه‌ای طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در سال ۱۳۹۵ و ۶ ماهه اول سال ۱۳۹۶ نشان می‌دهد که طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات تنها از طریق اعتبارات متفرقه تأمین مالی می‌شوند. اعتبارات متفرقه این وزارتخانه نیز ۱۶ درصد کاهش یافته است. اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای ردیف‌های متفرقه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات بسیار کمتر از میزان مصوب عملکرد داشته‌اند و اعتبارات هزینه‌ای متفرقه دستگاه‌های وزارت ارتباطات بیشتر محقق می‌شوند. اعتبارات هزینه‌ای برنامه‌ای وزارت ارتباطات نیز در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ نسبت به قانون سال ۱۳۹۶ حدود ۱۴۹ درصد افزایش یافته است. نزدیک به نیمی از اعتبارات هزینه‌ای برنامه‌ای در این سال به پژوهشگاه فضایی اختصاص می‌یابد. در سال ۱۳۹۵ حدود ۸۸ درصد اعتبارات هزینه‌ای مصوب به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات تخصیص یافته است. رشد بسیار زیاد هزینه‌های غیرتملکی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات نشانگر لزوم اصلاح ساختار این وزارتخانه برای کاهش هزینه‌های جاری است. در این زمینه اجرای هرچه سریع‌تر احکام مربوط به اصلاح ساختار شرکت ارتباطات زیرساخت ایران در ماده (۶۷) قانون برنامه ششم توسعه می‌تواند تا حد زیادی افزایش درآمد و کاهش هزینه ایجاد کند. شرکت پست جمهوری اسلامی ایران نیز با انجام اصلاح ساختار، استفاده از

فناوری‌های نوین و اجرای احکام مرتبط در ماده (۶۸) قانون برنامه ششم توسعه، می‌تواند درآمد خود را افزایش دهد. فهم دلایل افزایش هزینه‌های غیرتملکی پژوهشگاه فضایی نیازمند واکاوی بیشتر است.

مقدمه

فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطاتی به‌ویژه شبکه جهانی اینترنت گسترش فزاینده‌ای یافته است. آثار فناوری اطلاعات و ارتباطات در ابعاد زندگی فردی و اجتماعی به‌قدری چشمگیر است که طبق فرمایش مقام معظم رهبری سرمایه‌گذاری وسیع و هدفمند در جهت بهره‌گیری حداکثری از فرصت‌های ناشی از آن لازم است. کشورهای پیشرو به‌منظور بهره‌گیری از آثار توسعه‌ای فناوری اطلاعات و ارتباطات (فناو)، در سرمایه‌گذاری بخش‌های مختلف آن با هم رقابت می‌کنند. در سال‌های گذشته توجه به فناوری اطلاعات و ارتباطات به‌طور ویژه در دستور کار سیاستگذاران کشور قرار گرفته و سیاست‌ها و قوانین تسهیل‌کننده‌ای جهت توسعه بخش فناوری اطلاعات و ارتباطات و تقویت اعتبارات این بخش تصویب شده که مهم‌ترین آن قانون اجازه تعیین و وصول حق امتیاز فعالیت بخش غیردولتی در زمینه پست و مخابرات است. طبق این قانون اعتبارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات باید برای توسعه زیرساخت‌های ارتباطی دولت الکترونیکی به‌ویژه در مناطق محروم هزینه شود. این گزارش به بررسی وضعیت اعتبارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ می‌پردازد و از سه فصل آشنایی با تکالیف قانونی، درآمدها و اعتبارات وزارت ارتباطات و فناوری تشکیل شده است.

فصل اول – بررسی تکالیف قانونی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

۱-۱. قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات (مصوب ۱۳۸۲)

طبق ماده (۳) این قانون وظایف وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات عبارتند از:

الف) تدوین سیاست‌ها و ضوابط کلی در زمینه توسعه ارتباطات و فناوری اطلاعات در چارچوب سیاست‌های کلی نظام.

ب) سیاستگذاری و برنامه‌ریزی کلان و هدایت و نظارت بر شبکه‌های پستی، پست‌بانک و مخابراتی و فناوری اطلاعات کشور در چارچوب سیاست‌های کلی نظام.

ج) ایجاد، نگهداری، بهره‌برداری، توسعه شبکه‌های مادر پستی و مخابراتی کشور.

د) تنظیم مدیریت، کنترل فضای فرکانسی کشور، تدوین مقررات، تصویب ضوابط، جداول، معیارهای استفاده بهینه از فرکانس، مدارهای ماهواره‌ای، نظارت، حاکمیت بر طیف و جدول ملی فرکانس کشور.

ه) به‌منظور تحقق حاکمیت دولت، ایجاد و حفظ شبکه‌های مادر مخابراتی، تنظیم فضای فرکانسی

کشور و تضمین استمرار ارائه خدمات پستی و مخابراتی به عهده دولت خواهد بود. به منظور جلوگیری از ضرر و زیان جامعه و تحقق رشد و توسعه اقتصادی کشور، بخش غیردولتی در قلمرو شبکه‌های غیرمادر بخش مخابرات شبکه‌های مستقل و موازی پستی و مخابراتی، با رعایت اصل چهل و چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و حسب مجوز هیئت وزیران اجازه فعالیت خواهند داشت.

(و) نظارت کلان بر فعالیت‌های بخش غیردولتی در امور مربوط به مخابرات، پست، پست‌بانک، خدمات هوایی پیام و فناوری اطلاعات در چارچوب قوانین و مقررات و با رعایت اصل چهل و چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.

(ز) صدور مجوز تأسیس و بهره‌برداری واحدهای ارائه خدمات پستی و مخابراتی و فناوری اطلاعات در سطح کشور در چارچوب قوانین و مقررات و با رعایت اصل چهل و چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.

(ح) طراحی و تدوین نظام ملی فناوری اطلاعات کشور.

(ط) توسعه و ترویج ارتباطات و فناوری اطلاعات در کشور و تأمین زیرساخت‌های موردنیاز آن به منظور دسترسی آحاد مردم به خدمات پایه ذیربط.

(ی) حمایت از تحقیق و توسعه برای استفاده وسیع‌تر فناوری جدید در زمینه فناوری اطلاعات و اشاعه فرهنگ کاربردی آنها.

(ک) تدوین و پیشنهاد استانداردهای ملی مربوط به ارتباطات و فناوری اطلاعات در کشور به مراجع ذیربط.

(ل) اعمال استانداردها، ضوابط و نظام‌های کنترل کیفی و تأیید نمونه تجهیزات (Type Approval) در ارائه خدمات و توسعه و بهره‌برداری از شبکه‌های مخابراتی، پستی و فناوری اطلاعات در کشور.

(م) فراهم نمودن زمینه مشارکت بخش غیردولتی در توسعه ارتباطات و فناوری اطلاعات.

(ن) تدوین ضوابط حل اختلاف و تعیین اسناد مورد قبول محاکم قضایی در اختلافات و تخلفات مربوط به ارتباطات و فناوری اطلاعات و ارائه به دولت جهت طی مراحل قانونی.

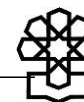
(س) عضویت در اتحادیه‌ها و مجامع بین‌المللی ارتباطی و فناوری اطلاعات به نمایندگی از سوی دولت و اهتمام به انجام تعهدات و قراردادهای بین‌المللی و دوجانبه پستی و پست‌بانک و مخابراتی و فناوری اطلاعات.

(ع) تصویب سیاست‌ها و هدایت امور مربوط به طرح و چاپ و انتشار تمبر و اوراق بهادار پستی و صدور اجازه ورود و استفاده و ساخت ماشین‌های نقش تمبر و اعمال نظارت بر کلیه امور مربوط به آن.

(ف) حفاظت و حراست و عدم ضبط و افشای انواع مراسلات و امانات پستی و همچنین مکالمات تلفنی و مبادلات شبکه اطلاع‌رسانی و اطلاعات مربوط به اشخاص حقیقی و حقوقی طبق قانون.

۱-۲. قانون برنامه ششم توسعه

زمان	خلاصه احکام برنامه	نهاد مکلف	بند، تبصره، جزء	شماره ماده
طی اجرای قانون برنامه	افزایش ظرفیت انتقال (ترانزیت) پهنای باند عبوری از کشور به سی ترابیت بر ثانیه توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات.			
طی اجرای قانون برنامه	ارائه خدمات ماهواره‌ای سنجش از راه دور و توسعه خدمات و کاربردهای فناوری اطلاعات و ارتباطات از طریق دستگاه‌های وابسته با جلب مشارکت و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و شرکت‌های خارجی. اجرای طرح‌های (پروژه‌های) فیبر نوری و طرح‌های (پروژه‌های) زیرساختی ارتباطات و فناوری اطلاعات، ماهواره‌های سنجشی و مخابراتی و توسعه زیرساخت‌های علوم و فناوری فضایی. تشکیل شرکت انتقال (ترانزیت) ارتباطات بین‌الملل توسط شرکت ارتباطات زیرساخت. توسعه زیرساخت‌های خدمات الکترونیکی در مناطق محروم و روستایی.	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات * شرکت ملی ارتباطات ایران	بند «الف»	۶۷
پایان سال سوم	الکترونیکی کردن کلیه فرآیندها و خدمات با قابلیت الکترونیکی توسط دستگاه‌های اجرایی تا پایان سال سوم اجرای قانون برنامه		* دستگاه‌های اجرایی	
هر ۶ ماه یکبار	استفاده از مشارکت بخش خصوصی در الکترونیکی کردن فرآیندها و خدمات واگذاری یا برون‌سپاری خدمات به دفاتر پستی و دفاتر پیشخوان خدمات دولت و دفاتر ارتباطات و فناوری اطلاعات (ICT) روستایی.		(طبق ماده (۱) این قانون: دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون خدمات کشوری با رعایت ماده (۱۱۷) اصلاحی آن قانون مصوب ۱۳۸۶ و ماده (۵) قانون محاسبات عمومی)	بند «پ» ۶۷
۹ ماه	تکلیف وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات ارائه گزارش ۶ماهه در مورد عملکرد این بند به مجلس شورای اسلامی			
در ۶ ماه اول اجرای قانون برنامه	تدوین آیین‌نامه اجرایی احصای کلیه استعلامات و ایجاد نظام استانداردسازی و تبادل اطلاعات بین‌دستگاهی توسط مرکز ملی فضای مجازی با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات.		* مرکز ملی فضای مجازی * وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	بند «ث» تبصره «۱» ۶۷
تا سال دوم	ایجاد زیرساخت‌های لازم برای تعامل اطلاعاتی بین دستگاه‌های اجرایی بر بستر شبکه ملی اطلاعات، توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات.		* وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	بند «ث» تبصره «۲» ۶۷

شماره ماده	بند، تبصره، جزء	نهاد مکلف	خلاصه احکام برنامه	زمان
۶۸	بند «ب»	* سازمان برنامه و بودجه کشور * سازمان اداری و استخدامی کشور * وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	توسعه و تکمیل نظام پایش شاخص‌های توسعه کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات و دولت الکترونیک و سنجش مستمر شاخص‌های مذکور توسعه و تکمیل شبکه ملی اطلاعات	تا پایان اجرای قانون برنامه
۶۸	بند «ت»	* وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات * سازمان برنامه و بودجه کشور * سازمان اداری و استخدامی کشور * دستگاه‌های اجرایی	کاهش حداقل دوازده‌ونیم درصد (۱۲/۵٪) سالانه از مراجعه حضوری به دستگاه‌های اجرایی. ارتقای رتبه سی رتبه‌ای ارتباطات و توسعه دولت الکترونیک.	از سال دوم اجرای قانون
۶۸	بند «ح»	* دولت * وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات (شورای اجرای فناوری اطلاعات)	بهره‌برداری از سامانه‌های مالیات الکترونیکی، معاملات دولتی الکترونیکی (شامل مناقصه، مزایده، خرید کالا) و سلامت الکترونیکی با پوشش کلیه ذینفعان مستقر. نظارت و پیگیری مستمر اجرای طرح‌ها (پروژه‌ها) و ارائه گزارش پیشرفت ۶ ماهه به شورای عالی فضای مجازی و کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی.	تا پایان اجرای قانون برنامه
۶۸	بند «خ»	* وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات * شرکت ملی پست جمهوری اسلامی	افزایش خدمات و فعالیت دفاتر ارتباطات و فناوری اطلاعات (ICT) روستایی. افزایش صدور مجوز ایجاد سالانه حداقل دو هزار دفتر ارتباطات و فناوری اطلاعات (ICT) روستایی.	سالانه
۶۸	بند «د»	* شرکت پست جمهوری اسلامی	ایجاد تسهیلات برای کارورهای (اپراتورهای) پستی، در ایستگاه‌های راه‌آهن، بندر، فرودگاه‌های بین‌المللی و پایانه‌های مرزی کشور.	طی اجرای قانون برنامه
۶۹	-	* وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات (سازمان فناوری اطلاعات) * وزارت آموزش و پرورش	هوشمندسازی مدارس، امکان دسترسی الکترونیک (سخت‌افزاری، نرم‌افزاری و محتوا) به کتب درسی، کمک‌آموزشی، رفع اشکال، آزمون و مشاوره تحصیلی، بازی‌های رایانه‌ای آموزشی، استعدادسنجی، آموزش مهارت‌های حرفه‌ای، مهارت‌های فنی و اجتماعی به‌صورت رایگان برای کلیه دانش‌آموزان شهرهای زیر بیست‌هزار نفر و روستاها و حاشیه شهرهای بزرگ با جلب مشارکت بخش خصوصی	تا پایان سال دوم اجرای قانون

۳-۱. قانون اجازه تعیین و وصول حق امتیاز فعالیت بخش غیردولتی در زمینه پست و مخابرات (مصوب مجلس شورای اسلامی، مورخ ۱۳۹۲/۸/۱۹)

وصول مبالغ حق الامتیاز و حق السهم دولت و جریمه قانونی جبران عدم انجام تعهدات از طریق فعالیت‌های ارائه خدمات پستی، مخابراتی، فناوری اطلاعات و صدور مجوز ایجاد شبکه‌های ارتباطات و فناوری اطلاعات با تصویب هیئت وزیران و واریز به حساب خزانه‌داری کل کشور.

تخصیص صد درصد (۱۰۰٪) مبالغ مذکور در لوایح بودجه سالیانه برای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات برای صرف هزینه‌های ردیف‌های مصوب در بودجه‌های سالیانه در امور خدمات زیربنایی ارتباطات و فناوری اطلاعات در مناطق محروم و روستایی و ارائه‌کنندگان خدمات پستی، مخابراتی و فناوری اطلاعات و تأمین هزینه‌های آزادسازی و خصوصی‌سازی و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با شرط عدم ورود به فعالیت‌های تصدیگرانه و غیرحاکمیتی.

فصل دوم - درآمدهای پیش‌بینی شده از فعالیت‌های وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

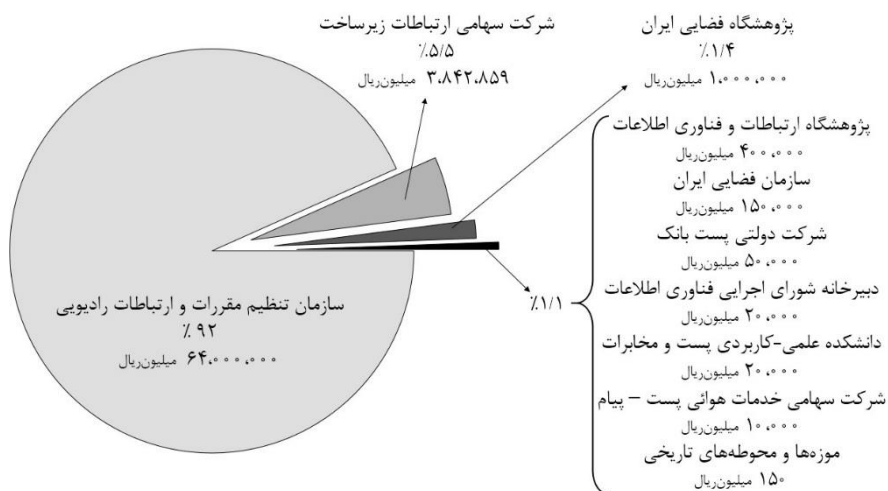
در این فصل سعی بر آن است که نمایی از وضعیت درآمدهای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و ارتباطات بررسی شود. بر این اساس درآمدهای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و سازمان‌ها و شرکت‌های تابعه آن براساس عملکرد درآمدی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در سال‌های گذشته مورد بررسی قرار می‌گیرد و در نهایت جمع‌بندی می‌شود.

منابع درآمدی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات طبق قانون تشکیل این وزارتخانه عبارتند از: بهره‌برداری و توسعه شبکه‌های مادرپستی و مخابراتی کشور (بند «ج» ماده (۳)) و صدور مجوز تأسیس و بهره‌برداری واحدهای ارائه‌دهنده خدمات پستی و مخابراتی و فناوری اطلاعات (بند «ز» ماده (۳)) و تنظیم مدیریت و کنترل فضای فرکانسی کشور (بند «د» ماده (۳)).

به‌صورت سنتی در سالیان اخیر معمولاً بالای ۹۰ درصد از درآمدهای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات از محل حق الامتیاز و حق السهم و جریمه قانونی جبران عدم انجام تعهدات توسط سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی کسب می‌شود. شکل ذیل مجموع این درآمدها را نشان می‌دهد.

شکل سهم درآمدهای دستگاه‌های تابعه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات از کل درآمد آن وزارتخانه

مأخذ: پیوست ۱ لایحه بودجه سال ۱۳۹۷.

همان‌طور که در شکل بالا مشاهده می‌شود سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی با ۶۴ هزار میلیارد ریال پردرآمدترین دستگاه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات است و پس از آن شرکت ارتباطات زیرساخت قرار دارد. این دو دستگاه در مجموع بیش از ۹۷ درصد از کل درآمدهای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات را تأمین می‌کنند. مشروح ردیف‌های درآمدی وزارت ارتباطات در جدول ۱ نمایش داده شده است.

جدول ۱. مقایسه ردیف‌های درآمدی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ و قانون بودجه سال ۱۳۹۶ (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	قانون بودجه سال ۱۳۹۶	لایحه بودجه سال ۱۳۹۷	درصد تغییرات (درصد)
	پژوهشگاه فضایی ایران			
۱۴۰۱۰۷	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۰
	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات			
۱۴۰۱۲۵	درآمد حاصل از ورودی موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی و سایر منافع حاصله	۱۵۰	۱۵۰	۰
	شرکت سهامی خدمات هوایی پست و مخابرات - پیام			
۱۳۰۱۰۱	سود سهام ابرازی (۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت نفت - علی‌الحساب سال جاری) کلیه شرکت‌های دولتی	۰	۱۰,۰۰۰	-
	دبیرخانه شورای اجرایی فناوری اطلاعات			
۱۴۰۱۰۷	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۲۰,۵۰۰	۱۰,۰۰۰	-۵۱/۲
۱۶۰۱۰۱	درآمدهای متفرقه	-	۱۰,۰۰۰	-
	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات - دانشکده علمی - کاربردی پست و مخابرات			
۱۴۰۱۰۷	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۲۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۰
	سازمان فضایی ایران			
۱۴۰۲۰۷	درآمد حاصل از فروش و عرضه فعالیت‌های فضایی، همچنین اعطای مجوزهای فضایی	۱۵۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۰
	شرکت سهامی ارتباطات زیرساخت			
۱۳۰۱۰۱	سود سهام ابرازی (۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت نفت- علی‌الحساب سال جاری) کلیه شرکت‌های دولتی	۳,۷۲۲,۸۵۸	۳,۸۴۲,۸۵۹	۳/۲
	شرکت دولتی پست‌بانک			
۱۳۰۱۰۱	سود سهام ابرازی (۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت نفت- علی‌الحساب سال جاری) کلیه شرکت‌های دولتی	۷۵,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	-۳۳/۳
۱۴۹۰۰۱	پژوهشگاه ارتباطات و فناوری اطلاعات			
۱۴۰۱۰۷	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۴۰۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	۰
۱۴۹۱۰۰	سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی			
۱۳۰۴۰۴	درآمد حاصل از مالکیت دولت در بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات - حق امتیاز شبکه و جریمه عدم انجام تعهدات	۴۴,۰۰۰,۰۰۰	۵۵,۴۴۰,۰۰۰	۲۶
۱۳۰۴۱۲	درآمد حاصل از خدمات عمومی اجباری روستایی	۴,۸۰۰,۰۰۰	۲,۰۶۰,۰۰۰	-۵۷
۱۳۰۴۱۳	درآمد حاصل از نامبرینگ (شماره‌گذاری مخابراتی) ۱	۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۱۰۰
۱۳۰۴۱۴	درآمد حاصل از حق‌السهم سازمان	۴۰۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰	۲۵
۱۳۰۴۱۷	بدهی معوقه اپراتورهای مخابراتی	۷,۰۰۰,۰۰۰	-	-
۱۴۰۱۰۶	درآمد حاصل از خدمات مخابراتی - حق استفاده از فرکانس رادیویی	۲,۸۰۰,۰۰۰	۴,۰۰۰,۰۰۰	۴۲/۹
۱۶۰۱۵۴	درآمد حاصل از افزایش ۱۰ ریال به قیمت هر پیامک	۴,۰۰۰,۰۰۰	-	-
	جمع کل	۶۹,۳۸۹,۵۰۸	۶۹,۴۹۳,۰۰۹	۰/۱۵

مأخذ: جداول پیوست ۲ در قانون بودجه سال ۱۳۹۶ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۷.

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود درآمدهای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات نسبت به قانون سال ۱۳۹۶ تنها ۰/۱۵ درصد افزایش پیدا می‌کند. مجموع درآمدهای سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی در لایحه سال ۱۳۹۷ نسبت به قانون سال ۱۳۹۶ تفاوتی نکرده است، اما درآمد حاصل از خدمات عمومی اجباری روستایی (شماره ۱۳۰۴۱۲) نسبت به قانون سال ۱۳۹۶ حدود ۵۷ درصد کاهش پیدا کرده است. این درآمد در پروانه اپراتورهای تلفن همراه درآمدی است که طبق پروانه از محل درآمدهای تلفن همراه به سازمان داده می‌شود، اما بررسی پروانه‌های فعالیت اپراتورهای تلفن همراه نشان می‌دهد که درآمدهای خدمات دسترسی اینترنتی و ارتباطات ثابت در زمره درآمدهای خدمات اجباری روستایی نمی‌شود. به این ترتیب با انتقال روزافزون ارتباطات به پروتکل‌های اینترنت درآمدهای خدمات اجباری روستایی کاهش خواهد یافت. از این منظر پروانه اپراتورها در مرحله تمدید نیازمند بازبینی است تا به توسعه ارتباطات در مناطق روستایی آسیب وارد نشود.

درآمد شماره‌گذاری (۱۳۰۴۱۳) که به میزان ۱۰۰ درصد افزایش یافته است به درآمد حاصل از اختصاص شماره موبایل به مشتریان اشاره دارد. افزایش ۱۰۰ درصدی و کاهش ۵۷ درصدی درآمدهای ردیف‌های شماره (۱۳۰۴۱۲) و (۱۳۰۴۱۳) و تغییرات ردیف‌های درآمد مربوط به حق استفاده از فرکانس رادیویی (۱۴۰۱۰۶) و حق‌السهم سازمان (۱۳۰۴۱۴) از آنجا که طبق پروانه اپراتورها از محل درآمد سال گذشته اپراتورها محاسبه و دریافت می‌شود از قبل تحقق یافته تلقی می‌شود. بررسی عملکرد درآمدی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات هم نشان می‌دهد درآمدهای این وزارتخانه در سال‌های ۱۳۹۳، ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ به ترتیب تا ۸۹، ۸۲ و ۱۰۸ درصد محقق شده است. از آنجا که بالای ۹۰ درصد درآمدهای این وزارتخانه از محل ردیف‌های درآمدی شماره ۱۳۰۴۱۲، ۱۳۰۴۱۳، ۱۴۰۱۰۶ و ۱۳۰۴۱۴ تأمین می‌شود تحقق درآمدهای وزارت ارتباطات در سال‌های بودجه‌ای قابل پیش‌بینی است.

بخش ۱۳ قانون برنامه ششم توسعه که مربوط به ارتباطات و فناوری اطلاعات است در ماده (۶۷) قید شده است که به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات اجازه داده می‌شود نسبت به افزایش ظرفیت انتقال (ترانزیت) پهنای باند عبوری از کشور به سی ترابیت بر ثانیه اقدام کند و برای ارائه خدمات ماهواره‌ای سنجش از راه دور و توسعه خدمات و کاربردهای فناوری اطلاعات و ارتباطات از طریق دستگاه‌های وابسته سرمایه‌گذاری‌های لازم را انجام دهد. با توجه به اختیاراتی که این ماده قانونی به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات می‌دهد، یقیناً انتظار افزایش سود از شرکت سهامی ارتباطات زیرساخت دور از ذهن نیست.

ماده (۶۸) قانون برنامه ششم توسعه در بندهای «خ» و «د» به شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران توجه ویژه کرده و توسعه فعالیت این شرکت را مدنظر قرار داده است. بند «خ» وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران را مکلف می‌کند نسبت به افزایش خدمات و فعالیت دفاتر ارتباطات و فناوری اطلاعات روستایی اقدام نمایند و تمهیدات لازم را برای افزایش صدور مجوز ایجاد سالانه حداقل ۲۰۰۰ دفتر ارتباطات و فناوری اطلاعات روستایی به‌عمل آورند. بند «د» نیز شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران را مکلف می‌کند نسبت به راه‌اندازی و ارائه خدمات در ایستگاه‌های راه‌آهن، بندر،

فرودگاه‌های بین‌المللی و پایانه‌های مرزی کشور اقدام کند. اگرچه لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۶ سودی برای این شرکت در نظر نگرفته است، اما این شرکت با توجه به احکام قانون برنامه ششم این توانمندی را می‌تواند ایجاد کند که به مرحله سودآوری برسد.

فصل سوم - اعتبارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷

طبق قانون اجازه تعیین و وصول حق امتیاز فعالیت بخش غیردولتی در زمینه پست و مخابرات، درآمدهای حاصل از حق‌الامتیاز و حق‌السهم دولت و جریمه قانونی جبران عدم انجام تعهدات باید در اعتبارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات لحاظ شود. در این بخش میزان اعتبارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ و قانون بودجه سال ۱۳۹۶ مورد بررسی قرار می‌گیرد. جدول ۲ نمای کلی اعتبارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات را نشان می‌دهد.

جدول ۲. نمای کلی اعتبارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات (میلیارد ریال)

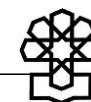
سال	متفرقه انتقال یافته به برنامه‌ای	اعتبارات برنامه‌ای - هزینه‌ای	طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات		سهم از اعتبارات عمومی (درصد)
				جمع اعتبارات	اعتبارات بودجه عمومی	
۱۳۹۷	۳۵,۶۶۰	۲,۴۳۳	۹۵۶	۳۹,۰۴۹	۳,۶۸۰,۴۹۰	۱/۱
۱۳۹۶	۴۳,۳۶۵	۹۷۶	۱,۸۹۶	۴۵,۲۳۷	۳,۷۱۱,۲۳۷	۱/۲
درصد رشد	-۱۶	۱۴۹	-۵۰	-۱۴	-۰/۸	

مأخذ: ماده واحده و جداول کلان و پیوست‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ و قانون بودجه سال ۱۳۹۶.

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود اعتبارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ حدود ۱۴ درصد کاهش خواهد یافت. بیشترین کاهش در اعتبارات برنامه‌ای تملک دارایی سرمایه‌ای این وزارتخانه رخ می‌دهد. از سوی دیگر مصارف هزینه‌ای برنامه‌ای این وزارتخانه ۱۴۹ درصد افزایش پیدا می‌کند، اما این افزایش به‌خاطر کاهش ۱۶ درصدی اعتبارات متفرقه این وزارتخانه که در قانون سال ۱۳۹۶ حدود ۹۶ درصد و در لایحه پیشنهادی حدود ۹۱ درصد از اعتبارات این وزارتخانه را تشکیل می‌دهد نتوانسته است مانع از کاهش ۱۶ درصدی اعتبارات این وزارتخانه شود، زیرا اعتبارات برنامه‌ای هزینه‌ای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات تنها ۶ درصد کل اعتبارات این وزارتخانه است.

۳-۱. اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

اعتبارات برنامه‌ای طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات نشانگر میزان تأکید این وزارتخانه بر روی توسعه زیرساخت‌های کلان مورد نیاز کشور هستند. اعتبارات هزینه‌ای معمولاً در قالب پرداخت حقوق و مزایای کارکنان مصرف می‌شوند، اما اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای با نتایج ملموس همراه هستند. جدول ۳ اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات را نشان می‌دهد.

(میلیون ریال)

جدول ۳. اعتبارات طرح‌های تملک دارایی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ و قانون بودجه سال ۱۳۹۶

شماره طبقه‌بندی	عنوان طرح	عنوان دستگاه	قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷	درصد رشد
۱۳۰۲۰۰۱۰۰۱	توسعه زیرساخت ارتباطی مورد نیاز سیگنال‌رسانی زمینی صداوسیما با استفاده از فیبر نوری و لینک‌های رادیویی	شرکت سهامی ارتباطات زیرساخت	۱۵۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	-۶۰
۱۳۰۲۰۰۱۰۰۲	زیرساخت‌های شبکه ملی اطلاعات	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	۸۶۲,۳۴۹	۴۲۷,۶۳۳	-۵۰/۴
۱۳۰۲۰۰۱۰۰۳	ایجاد و توسعه متوازن منطقه‌ای خدمات بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات (مدیریت یکپارچه شبکه ملی اطلاعات)	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	۴۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	-۵۰
۱۳۰۲۰۰۲۰۰۱	بهنگام‌سازی کد پستی ده رقمی	شرکت پست جمهوری اسلامی ایران	۱۱۴,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۵۶/۱
۱۳۰۲۰۰۲۰۰۲	ایجاد و توسعه بسترهای ارتقای توان داخلی، خدمات دولت هوشمند و محتوای بومی (درگاه پرتال) واحد دولت الکترونیکی)	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۵,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	-۳۳/۳
۱۳۰۲۰۰۲۰۰۳	ایجاد و توسعه زیرساخت‌ها و خدمات کاربردی بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات (کاربردهای شبکه ملی اطلاعات)	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	۳۵,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	-۴۲/۹
۱۳۰۲۰۰۴۰۰۱	توسعه ارتباطات رادیویی	سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی	۲۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	-۵۰
۱۳۰۲۰۰۵۰۰۱	تدوین راهکارهای آزادسازی و خصوصی‌سازی و تنظیم مقررات	سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی	۱۰۵,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	-۵۲/۴
۱۳۰۲۰۰۵۰۰۲	توسعه دانش و فناوری‌های نوین بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات (تدوین طرح جامع فناوری اطلاعات کشور)	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۰,۰۰۰	۵,۰۰۰	-۵۰
۱۳۰۲۰۱۱۰۰۱	توسعه فناوری و ساخت ماهواره‌های تحقیقاتی عملیاتی	سازمان فضایی ایران	۴۵,۰۰۰	۲۳,۰۰۰	-۴۸/۹
۱۳۰۲۰۱۲۰۰۱	توسعه کاربردهای اطلاعات و خدمات ماهواره‌ای	سازمان فضایی ایران	۳۰,۰۰۰	۱۵,۰۰۰	-۵۰
۱۳۰۲۰۱۸۰۰۱	تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات و تعمیرات اساسی	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	۲۰,۰۰۰	۱۵,۰۰۰	-۲۵

شماره طبقه‌بندی	عنوان طرح	عنوان دستگاه	قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷	درصد رشد
۱۳۰۲۰۱۸۰۰۲	تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات و تعمیرات اساسی	سازمان فضایی ایران	۹,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۱۱/۱
۱۳۰۲۰۱۸۰۰۳	تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات و تعمیرات اساسی سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی	سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی	۲۵,۰۰۰	۱۵,۰۰۰	-۴۰
۱۳۰۲۰۱۸۰۰۴	تأمین ساختمان سازمان فضایی ایران	سازمان فضایی ایران	۲۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	-۵۰
۱۳۰۲۰۱۸۰۰۵	تأمین فضاهای پژوهشی	پژوهشگاه فضایی ایران	۴۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	-۲۵
۱۳۰۲۰۱۸۰۰۶	مطالعه و اجرای مقاوم‌سازی ساختمان‌های عملیاتی و مراکز مهم شرکت پست جمهوری اسلامی ایران	شرکت پست جمهوری اسلامی ایران	۲۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	-۵۰
۱۳۰۲۰۱۸۰۰۷	مطالعه و اجرای مقاوم‌سازی مراکز مهم وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	۲۰۰	۲۰۰	۰
۱۳۰۲۰۱۸۰۰۸	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات	پژوهشگاه فضایی ایران	۷۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	-۴۲/۹
۱۳۰۲۰۱۸۰۱۰	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات	پژوهشگاه ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۰
۱۳۰۲۰۱۸۰۱۱	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات	دبیرخانه شورای اجرایی فناوری اطلاعات	۴۰۰	۴۰۰	۰
۱۳۰۲۰۱۹۰۰۱	توسعه فناوری در عملیات پستی	شرکت پست جمهوری اسلامی ایران	۷۵,۰۰۰	۳۵,۰۰۰	-۵۳/۳
	جمع		۱,۸۹۵,۹۴۹	۹۵۶,۲۳۳	-۵۰

مأخذ: پیوست شماره ۱ لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور.

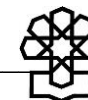
طبق ماده (۳) قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات باید از فعالیت‌های این وزارتخانه دو دسته طرح عمرانی حاصل شود، دسته اول طرح‌های زیرساختی و توسعه فیزیکی زیرساخت‌های مورد نیاز است مثلاً توسعه ابزارهای تنظیم مدیریت و کنترل فضای فرکانسی کشور (بند «د»)، ایجاد، نگهداری و توسعه شبکه‌های مادرپستی و مخابراتی کشور (بند «ج»)، تأمین زیرساخت‌های مورد نیاز فناوری اطلاعات و ارتباطاتی به منظور دسترسی آحاد مردم به خدمات پایه (بند «ط») و سایر طرح‌های عمرانی است. دسته دوم طرح‌های عمرانی وزارت ارتباطات از جنس تدوین سیاست‌ها و ضوابط تخصصی است همچون تدوین سیاست‌ها و ضوابط کلی در زمینه توسعه ارتباطات و فناوری اطلاعات (بند «الف»)، سیاستگذاری و برنامه‌ریزی کلان و هدایت و نظارت بر شبکه‌های پستی، پست‌بانک و مخابرات و فناوری اطلاعات کشور (بند «ب»)، طراحی و تدوین نظام ملی فناوری اطلاعات کشور (بند «ح»)، تدوین و پیشنهاد استانداردهای ملی مربوط به ارتباطات و فناوری اطلاعات در کشور به مراجع ذیربط (بند «ک») و تدوین ضوابط حل اختلاف و تعیین اسناد مورد قبول محاکم قضایی در اختلافات و تخلفات مربوط به ارتباطات و فناوری اطلاعات و ارائه به دولت جهت طی مراحل قانونی (بند «ن») و تصویب سیاست‌ها و هدایت امور مربوط به طرح و چاپ و انتشار تمبر و اوراق بهادار پستی (بند «ع») است. همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود اعتبارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات عمدتاً از نوع توسعه زیرساخت‌های فیزیکی هستند و عناوین طرح‌ها نشانگر تمرکز کمتر وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات روی تدوین سیاست‌ها و ضوابط است. این می‌تواند یکی از دلایل عدم طراحی و تدوین نظام ملی فناوری اطلاعات کشور باشد.

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کاهش ۵۰ درصدی دارد. این کاهش اعتبار در کنار جایگاه پایین کشور در زمینه زیرساخت‌های ارتباطات و فناوری اطلاعات اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. از طرف دیگر بررسی وضعیت تخصیص اعتبارات برنامه‌ای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات نشان می‌دهد که هیچ‌کدام از اعتبارات مصوب قانون بودجه سال ۱۳۹۵ در طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای این وزارتخانه تخصیص پیدا نکرده است. در ۶ ماهه نخست سال ۱۳۹۶ نیز هیچ‌کدام از طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای این وزارتخانه تخصیص نداشته‌اند.

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ اعتبارات مربوط به بهنگام‌سازی کدپستی ده رقمی (۱۳۰۲۰۰۲۰۰۱) تنها ردیف اعتباری افزایش یافته نسبت به قانون سال ۱۳۹۶ است. البته این ردیف اعتباری در سال ۱۳۹۵ و ۶ ماهه نخست سال ۱۳۹۶ تخصیص نداشته است. بنابراین بررسی اعتبارات متفرقه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات اهمیت بیشتری پیدا می‌کند.

۲-۳. اعتبارات متفرقه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

اعتبارات متفرقه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات عموماً در جدول ۹ اعتبارات متفرقه ماده واحده و جداول کلان و در ردیف‌های درآمد - هزینه این جدول درج می‌شدند. ردیف‌های درآمد هزینه ردیف‌هایی هستند که از محل درآمدهای مشخص دستگاه‌ها به دست آمده و در صورت تحقق درآمد در همان دستگاه هزینه می‌شوند. این اعتبارات از شفافیت کمتری برخوردار هستند و نظارت‌های بودجه‌ای که بر اعتبارات ردیف‌های عمومی اعمال می‌گردد در مورد آنها کمتر اعمال می‌شود. حالت مطلوب این است که این اعتبارات وارد ردیف‌های برنامه‌ای شده و از همان محل تخصیص یابند. در لایحه سال ۱۳۹۷ این اعتبارات از جدول ۹ به جدول ۷-۲ با عنوان اعتبارات متفرقه انتقال یافته به جداول ۷ و ۱۰ منتقل شدند. جدول ۷ خلاصه بودجه دستگاه‌های اصلی و زیرمجموعه است و جدول ۱۰ تصویر کلان بودجه استانی است. این دو جدول نسبت به بودجه سال ۱۳۹۶ شفافیت بیشتری عرضه نمی‌کنند. جدول ۴ این گزارش ریز اعتبارات متفرقه مربوط به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و دستگاه‌های زیرمجموعه آن را نشان می‌دهد.

جدول ۴. اعتبارات متفرقه انتقال یافته به جداول ۷ و ۱۰ در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ و مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۶ (میلیون ریال)

کد برنامه عمرانی و عنوان	هزینه‌ای		تملك دارایی سرمایه‌ای		جمع		درصد رشد
	قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷	قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷	قانون سال ۱۳۹۶	لایحه سال ۱۳۹۷	
سازمان فضایی ایران - هزینه فعالیت‌های فضایی	۱۴۰,۰۰۰	۱۲۶,۰۰۰	.	.	۱۴۰,۰۰۰	۱۲۶,۰۰۰	-۱۰
۱۳۰۲۰۱۲۰۰۰ سازمان فضایی ایران - توسعه فناوری و کاربردهای فضایی	.	.	۲۲۵,۰۰۰	۱۶۴,۲۵۰	۲۲۵,۰۰۰	۱۶۴,۲۵۰	-۲۷
۱۳۰۲۰۰۱۰۰۰ وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات - توسعه زیرساخت‌های ارائه خدمات پایه و نوین پستی	۴۵۰,۰۰۰	۶۵۰,۰۰۰	۱,۸۰۰,۰۰۰	۱,۹۰۰,۰۰۰	۲,۲۵۰,۰۰۰	۲,۵۵۰,۰۰۰	۱۳
۱۳۰۲۰۰۱۰۰۰ وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات - توسعه زیرساخت‌های اقتصاد دانش‌بنیان و حمایت از تولیدات بومی و داخلی بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	۳۰۰,۰۰۰	.	۲,۴۶۰,۰۰۰	۱,۱۰۰,۰۰۰	۲,۷۶۰,۰۰۰	۱,۱۰۰,۰۰۰	-۶۰
۱۳۰۲۰۰۱۰۰۰ وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات - توسعه متوازن منطقه‌ای زیرساخت‌های شبکه ملی اطلاعات	۱,۳۹۵,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۶,۰۰۰,۰۰۰	۷,۶۱۸,۷۳۰	۷,۳۹۵,۰۰۰	۸,۶۱۸,۷۳۰	۱۷
۱۳۰۲۰۰۱۰۰۰ وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات - اجرای وظایف صیانتی اجتماعی و فرهنگی درخصوص ارتباطات و فناوری اطلاعات	.	.	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	.
۱۳۰۲۰۰۲۰۰۰ وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات - توسعه فناوری‌های نوین بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	۴۰۰,۰۰۰	۱,۱۳۰,۰۰۰	۱,۷۰۰,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	۲,۱۰۰,۰۰۰	۶,۱۳۰,۰۰۰	۱۹۲
۱۳۰۲۰۰۲۰۰۰ وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات - توسعه متوازن خدمات زیربنایی ارتباطات و فناوری اطلاعات در مناطق محروم، روستایی و کمتر توسعه‌یافته و شهرهای زیر ۱۰ هزار نفر	۵۰۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۴,۳۰۰,۰۰۰	۱,۶۵۰,۰۰۰	۴,۸۰۰,۰۰۰	۱,۸۵۰,۰۰۰	-۶۱

درصد رشد	جمع		تملك دارایی سرمایه‌ای		هزینه‌ای		کد برنامه عمرانی و عنوان
	۱۳۹۷-۱۳۹۶	قانون سال ۱۳۹۶	قانون سال ۱۳۹۶	قانون سال ۱۳۹۶	قانون سال ۱۳۹۶	قانون سال ۱۳۹۶	
-۲۰	۲,۴۷۰,۰۰۰	۳,۱۰۰,۱۵۰	۲,۲۰۰,۰۰۰	۳,۱۰۰,۱۵۰	۲۷۰,۰۰۰	.	۱۳۰۲۰۰۲۰۰۰ وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات - ایجاد و توسعه زیرساخت‌های خدمات دولت هوشمند و تولید محتوای بومی
-۲۶	۵,۷۰۰,۰۰۰	۷,۶۹۴,۸۵۰	۵,۵۰۰,۰۰۰	۶,۹۹۹,۸۵۰	۲۰۰,۰۰۰	۶۹۵,۰۰۰	۱۳۰۲۰۰۲۰۰۰ وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات - توسعه زیرساخت‌ها و خدمات کاربردی ارتباطی و پایه فضایی
.	۸۰۰,۰۰۰	۸۰۰,۰۰۰	۸۰۰,۰۰۰	۸۰۰,۰۰۰	.	.	۱۳۰۲۰۰۲۰۰۰ وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات - ارتقای توانمندی فنی - تجهیزاتی دفاتر ارتباطات و فناوری اطلاعات روستایی در استان‌های کشور
-۵۲	۴,۶۵۰,۰۰۰	۹,۷۰۰,۰۰۰	۴,۶۵۰,۰۰۰	۹,۵۰۰,۰۰۰	.	۲۰۰,۰۰۰	۱۳۰۲۰۰۴۰۰۰ وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات - توسعه و تکمیل زیرساخت‌های مدیریتی منابع بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات
۲۵	۵۰۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	.	.	۵۰۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	۱۴۹۱۰۰ سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی - موضوع حق‌السهم سازمان
-۱۶	۳۵,۶۵۸,۹۸۰	۴۲,۳۶۵,۰۰۰	۳۱,۶۰۳,۶۲۰	۳۸,۹۱۸,۵۰۰	۴,۰۷۶,۰۰۰	۴,۴۸۰,۰۰۰	جمع

مأخذ: جداول کلان ماده واحده قانون سال ۱۳۹۶ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۷.

طبق ماده (۳) قانون تشکیل وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات اعتبارات هزینه‌ای این وزارتخانه برای نظارت کلان بر فعالیت‌های بخش غیردولتی در امور مربوط به مخابرات، پست، پست‌بانک، خدمات هوایی پیام و فناوری اطلاعات (بند «و»)، عضویت در اتحادیه‌ها و مجامع بین‌المللی ارتباطی و فناوری اطلاعات به نمایندگی از سوی دولت و اهتمام به انجام تعهدات و قراردادهای بین‌المللی و دوجانبه پستی و پست‌بانک و مخابراتی و فناوری اطلاعات (بند «س»)، توسعه و ترویج ارتباطات و فناوری اطلاعات در کشور به منظور دسترسی آحاد مردم به خدمات پایه (بند «ط»)، حفاظت و حراست از مراسلات و اطلاعات شبکه‌ها (بند «ف»)، اعمال استانداردها، ضوابط و نظام‌های کنترل کیفی و تأیید نمونه تجهیزات (Type Approval) در ارائه خدمات و توسعه و بهره‌برداری از شبکه‌های مخابراتی، پستی و فناوری اطلاعات در کشور (بند «ل») است.

اطلاعاتی از اجرای طرح‌های ترویج استفاده درست از فناوری اطلاعات توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات موجود نیست. عناوین اعتبارات برنامه‌های هزینه‌ای وزارت ارتباطات هم همه وظایف مندرج در قانون وظایف و اختیارات این وزارتخانه را پوشش نمی‌دهند.

همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود در مجموع اعتبارات متفرقه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه سال ۱۳۹۷ نسبت به قانون سال ۱۳۹۶ نزدیک به ۱۶ درصد کاهش یافته است. طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای این ردیف‌ها نزدیک به ۱۹ درصد و اعتبارات هزینه‌ای بیش از ۹ درصد کاهش یافته است. اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای نزدیک به ۸۹ درصد از اعتبارات متفرقه این وزارتخانه را تشکیل می‌دهند و بیش از ۱۱ درصد از اعتبارات متفرقه هزینه‌ای هستند.

در سال ۱۳۹۵ کمتر از ۵۱ درصد مجموع اعتبارات متفرقه محقق شده‌اند. درصد عملکرد اعتبارات متفرقه تملک دارایی سرمایه‌ای کمی بیش از ۴۸ درصد بوده است، اما اعتبارات هزینه‌ای متفرقه در سال ۱۳۹۵ بیش از ۸۷ درصد عملکرد داشته‌اند. این موضوع نشان می‌دهد در حالی که طبق قانون سال ۱۳۹۵ باید نزدیک به ۹۴ درصد اعتبارات متفرقه در طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای مصرف می‌شد اما در سال ۱۳۹۵ کمتر از ۸۹ درصد از اعتبارات متفرقه در طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای صرف شده است.

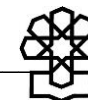
در ۶ ماهه ابتدایی سال ۱۳۹۶ کمتر از ۱۲ درصد اعتبارات متفرقه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات محقق شده است. در ۶ ماهه ابتدایی سال ۱۳۹۶ کمی بیش از ۱۰ درصد اعتبارات برنامه‌ای تخصیص و عملکرد داشته‌اند اما در این بازه زمانی بیش از ۲۶ درصد اعتبارات متفرقه هزینه‌ای محقق شده است. این اعداد نشان می‌دهند که اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای بسیار کمتر از میزان مصوب عملکرد داشته‌اند و اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات بیشتر محقق می‌شوند.

بزرگ‌ترین ردیف اعتبارات متفرقه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه سال ۱۳۹۷ ردیف «توسعه متوازن منطقه‌ای زیرساخت‌های شبکه ملی اطلاعات» که در کنار آن کد عمرانی ۱۳۰۲۰۰۱ ذکر شده است. این طرح‌های عمرانی اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای و هزینه‌ای دارند که اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای آنها همچون سال‌های گذشته تنها در ردیف‌های کلان ذکر شده و اعتبارات هزینه‌ای آن در پیوست چهارم لایحه بودجه در کنار اعتبارات هزینه‌ای برنامه‌ای ذکر شده اما مجموع اعداد ردیف‌های متناظر در اعتبارات هزینه‌ای پیوست چهارم با اعتبارات متفرقه هزینه‌ای همان ردیف در جداول کلان همخوانی ندارد. اعتبارات هزینه‌ای برنامه‌ای در قسمت بعد معرفی شده است.

۳-۳. اعتبارات برنامه‌ای هزینه‌ای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

اعتبارات برنامه‌ای هزینه‌ای عموماً برای حفظ وضعیت موجود صرف می‌شوند. ممکن است توسعه زیرساخت‌های ارتباطی روستایی به‌عنوان دلایل افزایش اعتبارات برنامه‌ای هزینه‌ای ذکر شوند اما بررسی پروانه اپراتورهای مخابراتی نشان می‌دهد اعتبارات صرف شده برای امور توسعه‌ای و توسعه زیرساخت‌های ارتباطی در مناطق روستایی و شهرهای کم‌جمعیت تنها برای توسعه این زیرساخت‌ها و ازسوی دولت هزینه می‌شود و طبق پروانه حفظ و نگهداری از تجهیزات برعهده اپراتورهای تلفن همراه است. بنابراین توسعه زیرساخت‌های مخابراتی در مناطق محروم نمی‌تواند از طریق افزایش هزینه‌های غیرتملکی تحقق پیدا کند.

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ هیچ طرح تملک دارایی سرمایه‌ای جدیدی آغاز نشده است. اما برخی فعالیت‌های هزینه‌ای در ردیف‌های برنامه‌ای اضافه شده‌اند که در جدول ۵ قابل مشاهده است.

جدول ۵. اعتبارات برنامه‌ای (هزینه‌ای) در وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ و قانون بودجه سال ۱۳۹۶ (میلیون ریال)

شماره دستگاه یا برنامه	شرح دستگاه، برنامه و فعالیت	قانون بودجه سال ۱۳۹۶				رشد اعتبارات هزینه‌ای و اختصاصی ۱۳۹۶-۱۳۹۷ (درصد)
		جمع هزینه‌ای و اختصاصی	هزینه‌ای	متفرقه	اختصاصی	
۱	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات					
۱۳۰۲۰۰۱۰۰۰	توسعه زیرساخت‌های بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۴۴,۶۲۴	۱۶۴,۴۷۱	۷۴۴,۵۰۹	۰	۱۴
۱۳۰۲۰۰۲۰۰۰	برنامه توسعه کاربردها و خدمات بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۴۴,۶۲۴	۱۲۴,۷۴۸	۲,۱۲۸,۳۴۸	۰	-۱۴
۱۳۰۲۰۱۰۰۰۰	توسعه فناوری‌های بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	۰	۳۱,۰۰۰	۵۷۷,۱۴۳	۰	-
۲	پژوهشگاه فضایی ایران					
۱۳۰۲۰۱۰۰۰۰	توسعه فناوری‌های بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	۰	۱۳۳,۳۶۵	۰	۵۸۳,۵۱۰	-
۱۳۱۰۰۰۴۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۴۱۳,۰۴۲	۲۵,۶۹۴	۰	۴۱۶,۴۹۰	۷
۳	پژوهشگاه ارتباطات و فناوری اطلاعات					
۱۳۰۲۰۱۰۰۰۰	توسعه فناوری‌های بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	۰	۱۲۶,۵۲۱	۰	۲۶۸,۶۶۸	-
۱۳۱۰۰۰۴۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۰	۶۳,۲۹۰	۰	۱۳۱,۳۳۲	-
۴	دبیرخانه شورای اجرایی فناوری اطلاعات					
۱۳۰۲۰۲۱۰۰۰	برنامه توسعه کاربردها و خدمات بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	۰	۱۵,۷۴۸	۰	۰	-
۵	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات- دانشکده علمی- کاربردی پست و مخابرات					
۱۳۰۲۰۱۰۰۰۰	توسعه فناوری‌های بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	۰	۵,۸۴۳	۰	۴,۸۰۰	-
۱۳۱۰۰۰۴۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۰	۱,۴۶۱	۰	۱,۲۰۰	-
۱۸۰۲۰۰۴۰۰۰	آموزش مهارت‌های کاربردی و نظری بخش	۲۰,۹۰۰	۱۷,۰۴۴	۰	۱۴,۰۰۰	۴۹
۶	سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی					
۱۳۰۲۰۰۵۰۰۰	تنظیم مقررات بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	۸۴,۷۳۵	۶۱,۴۷۶	۱۲۱,۱۰۰	۰	-۲۷
۱۳۰۲۰۱۵۰۰۰	نظارت و اعمال مقررات بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۶۸,۰۶۸	۱۹۲,۰۷۵	۳۶۳,۹۴۱	۰	۱۴
۱۳۰۲۰۲۰۰۰۰	برنامه تنظیم و اعمال مقررات بخش پست	۰	۸,۴۵۴	۱۴,۹۵۹	۰	-
۷	دبیرخانه کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات					
۱۳۰۲۰۱۶۰۰۰	برنامه تنظیم مقررات بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	۰	۱,۹۵۶	۰	۰	-
۸	سازمان فضایی ایران					
۱۳۰۲۰۲۱۰۰۰	برنامه توسعه کاربردها و خدمات بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	۰	۴۰,۱۰۰	۱۲۶,۰۰۰	۰	-
	جمع	۹۷۵,۹۳۳	۱,۱۳,۲۴۶	۴,۰۷۶,۰۰۰	۱,۴۲۰,۰۰۰	۱۴۹

همان‌طور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود مجموع اعتبارات برنامه‌های هزینه‌ای ۱۴۹ درصد نسبت به سال گذشته افزایش داشته است. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ نزدیک به ۴۸ درصد این اعتبارات به پژوهشگاه فضایی ایران تخصیص یافته است. در نتیجه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات حدود نیمی از اعتبارات برنامه هزینه‌ای خود را صرف تحقیقات فضایی در دو برنامه توسعه فناوری‌های بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات و برنامه پژوهش‌های کاربردی می‌کند. در سال ۱۳۹۵ حدود ۸۸ درصد اعتبارات هزینه‌ای مصوب وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات تخصیص یافته و عملکرد داشته است و در ۶ ماهه نخست سال ۱۳۹۶ نیز تخصیص اعتبارات هزینه‌ای ۱۵ درصد بوده است و معمولاً درآمدهای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در نیمه دوم سال تحقق پیدا می‌کنند.

جمع‌بندی

درآمدهای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات ۰/۱۵ درصد افزایش یافته است و از ۶۹,۳۸۹ میلیارد ریال در قانون سال ۱۳۹۶ به ۶۹,۴۹۳ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ رسیده است. درآمدهای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات نسبت به نرخ تورم رشد کمتری داشته است بخشی از این موضوع به بی‌توجهی به پیشرفت فناوری و گسترش درآمدهای ناشی از عرضه دسترسی اینترنتی از طریق ابزارهای بی‌سیم و به حاشیه رفتن درآمدهای مخابراتی صوت و پیامکی است. حفظ درآمدهای دولت در سال‌های آینده نیازمند بازنگری پروانه‌های اپراتورها براساس مدل‌های درآمدی جدید آنهاست.

طبق قانون اجازه تعیین و وصول حق امتیاز فعالیت بخش غیردولتی در زمینه پست و مخابرات عمده درآمدهای این وزارتخانه باید در توسعه زیرساخت‌های ارتباطی دولت الکترونیکی به‌ویژه در مناطق محروم هزینه شود. بررسی اعتبارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات نشان می‌دهد که اعتبارات این وزارتخانه در مجموع در لایحه سال ۱۳۹۷ نسبت به قانون سال ۱۳۹۶ حدود ۱۴ درصد کاهش داشته است و از ۴۵,۲۳۷ میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۳۹۶ در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ به ۳۹,۰۴۹ میلیارد ریال کاهش پیدا کرده است. بیشترین کاهش در اعتبارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای برنامه‌های این وزارتخانه رخ داده است که ۵۰ درصد کاهش یافته است.

عدم تخصیص اعتبارات برنامه‌های طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در سال ۱۳۹۵ و ۶ ماهه اول سال ۱۳۹۶ نشان می‌دهد که طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات تنها از طریق اعتبارات متفرقه تأمین مالی می‌شوند. اعتبارات متفرقه این وزارتخانه نیز ۱۶ درصد کاهش یافته است. تخصیص اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای ردیف‌های متفرقه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در سال ۱۳۹۵ و ۶ ماهه نخست سال

۱۳۹۶ بسیار کمتر از میزان مصوب بوده است و اعتبارات هزینه‌ای متفرقه دستگاه‌های وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات بیشتر محقق می‌شوند.

اعتبارات هزینه‌ای برنامه‌ای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات نیز در لایحه سال ۱۳۹۷ نسبت به قانون سال ۱۳۹۶ حدود ۱۴۹ درصد افزایش یافته است. نزدیک به نیمی از این اعتبارات به پژوهشگاه فضایی اختصاص می‌یابد. افزایش بی‌رویه اعتبارات هزینه‌ای در مقابل کاهش اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای می‌تواند نشانگر تورم نیروی انسانی و هشدار برای آینده توسعه زیرساخت‌های ارتباطی و فناوری اطلاعاتی کشور باشد. با توجه به اینکه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات بیشترین مسئولیتش در حوزه مقرراتگذاری و تنظیم مقررات است افزایش هزینه‌های جاری نمی‌تواند موجب تحقق تکالیف برنامه ششم توسعه شود.

اعتبارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات همه تکالیف مندرج در قانون تشکیل این وزارتخانه را پوشش نمی‌دهد. پیشنهاد می‌شود وزارت ارتباطات با همکاری سازمان برنامه و بودجه کشور عناوین طرح‌های خود را به‌صورتی اصلاح کند که ارتباط اعتبارات این وزارتخانه با تکالیف قانونی که عهده‌دار آن است، مشخص شوند. این مهم می‌تواند از طریق تجزیه طرح‌های دارای عناوین کلی به طرح‌های کوچک‌تر اما شفاف‌تر حاصل شود.

شرکت ارتباطات زیرساخت ایران باید اجرای هرچه سریع‌تر احکام مرتبط در ماده (۶۷) قانون برنامه ششم و اصلاح ساختار خود را در دستور کار قرار دهد تا از این طریق درآمد خود را تا حد زیادی افزایش و هزینه‌های خود را کاهش دهد. شرکت پست جمهوری اسلامی نیز باید اصلاح ساختار، استفاده از فناوری‌های نوین و اجرای احکام مرتبط در ماده (۶۸) قانون برنامه ششم توسعه برای درآمدزایی را دنبال کند.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۵۶۹۴

شناسنامه گزارش

دوره دهم - سال دوم شماره چاپ: ۷۶۰

تاریخ چاپ: ۱۳۹۶/۹/۲۱ شماره ثبت: ۳۴۸

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور ۵۸. درآمدها و اعتبارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

نام دفتر: مطالعات ارتباطات و فناوری‌های نوین (گروه فناوری اطلاعات و ارتباطات)

تهیه و تدوین: ابوالقاسم رجبی

مدیر مطالعه: حسن پوراسماعیل

همکار: محمدمین فصیحی

ناظران علمی: مهدی فقیهی، حسین افشین

اظهار نظر کننده: محمدتقی فیاضی

متقاضی: کمیسیون صنایع و معادن

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی:

۱. وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

۲. لایحه بودجه ۱۳۹۷

تاریخ انتشار: ۱۳۹۶/۱۰/۱۷